
Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej-Państwowy
Instytut Badawczy

Agnieszka Wrzochalska

**Wybrane determinanty kapitału ludzkiego na
obszarach wiejskich w Polsce po wejściu do UE**

Ossa, 12-14 maja 2014

Materiał źródłowy

- **Dane GUS z lat 2000-2012**
 - **Badania ankietowe IERiGŻ-PIB 2000-2011**
 - **Wyniki Diagnozy Społecznej 2005-2013**
 - **Literatura przedmiotu**
-

Kapitał ludzki

- kwalifikacje formalne (poziom wykształcenia)
 - umiejętności
 - kompetencje cywilizacyjne
 - stan zdrowia, energia witalna
-

Cele prezentacji

■ Analiza:

- Poziomu wykształcenia
- Aktywności edukacyjnej
- Kompetencji cywilizacyjnych mieszkańców wsi

■ Jako wyznaczników

**kapitału ludzkiego na
obszarach wiejskich w
Polsce 10 lat po wejściu
do UE**

Obszary wiejskie w 2012 roku

- 39 % mieszkańców kraju (15 197 tys)
- 43 % dzieci w wieku 3-6 lat
- 46 % dzieci i młodzieży w wieku 7-19 lat
- 39 % ludności w wieku produkcyjnym

Obszary wiejskie w latach 2000-2012

Wyszczególnienie	2000	2005	2012
Ludność (w tys.)	14 584	14 733	15 197
Odsetek mieszkańców kraju (%)	38,1	38,6	39,4
Mediana wieku	33,5	34,8	36,6
Odsetek ludności w wieku			
przedprodukcyjnym	27,6	23,8	20,7
produkcyjnym	56,8	60,8	63,4
poprodukcyjnym	15,6	15,4	15,9
Osoby w wieku 65 i więcej lat na 1000 dzieci w wieku 0-14 lata	604	720	759
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	76	65	58

Źródło: Na podstawie danych GUS

Poziom wykształcenia ludności w Polsce (w wieku powyżej 13 lat) według miejsca zamieszkania w latach 2002-2012

	Wyższe	Średnie i policealne	Zawodowe	Gimnazjalne	Podstawowe
Miasto					
2002	13,7	38,5	21,1	*	22,2
2005	19,1	38,0	21,0	4,7	15,9
2012	21,4	35,3	18,5	4,3	13,7
Wieś					
2002	4,3	22,4	29,2	*	38,3
2005	5,9	24,5	29,2	6,3	30,2
2012	9,9	25,5	26,5	6,0	25,6

Źródło: Na podstawie danych GUS

Poziom wykształcenia ludności w rodzinach rolnych i bezrolnych

	Wyższe	Średnie i policealne	Zawodowe	Gimnazjalne Podstawowe
Ludność bezrolna				
2000	3,6	18,1	38,8	39,5
2005	5,3	22,5	36,1	36,1
2011	11,1	29,1	33,1	26,8
Ludność rolna				
2000	2,1	17,0	39,2	41,7
2005	5,0	23,2	37,4	34,4
2011	12,3	32,1	30,7	24,9

Źródło: Na podstawie Ankiety IERiGŻ-PIB

Wskaźnik odległości

	We wsi	1-2 km	3-4 km	5 km i więcej
Szkoła podstawowa niepełna (klasy 1-3)				
2005	50,1	9,5	23,8	16,6
2011	49,2	8,2	29,5	13,1
Szkoła podstawowa (klasy 1-6)				
2005	44,0	12,1	25,3	18,6
2011	42,9	13,0	27,3	16,9
Gimnazjum				
2005	16,2	10,6	18,6	54,6
2011	15,8	9,2	30,3	44,7

Źródło: Na podstawie Ankiety IERiGŻ-PIB

Aktywność edukacyjna

Pod pojęciem aktywności edukacyjnej rozumiany jest udział dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych w wieku powyżej 18 lat w różnych formach kształcenia

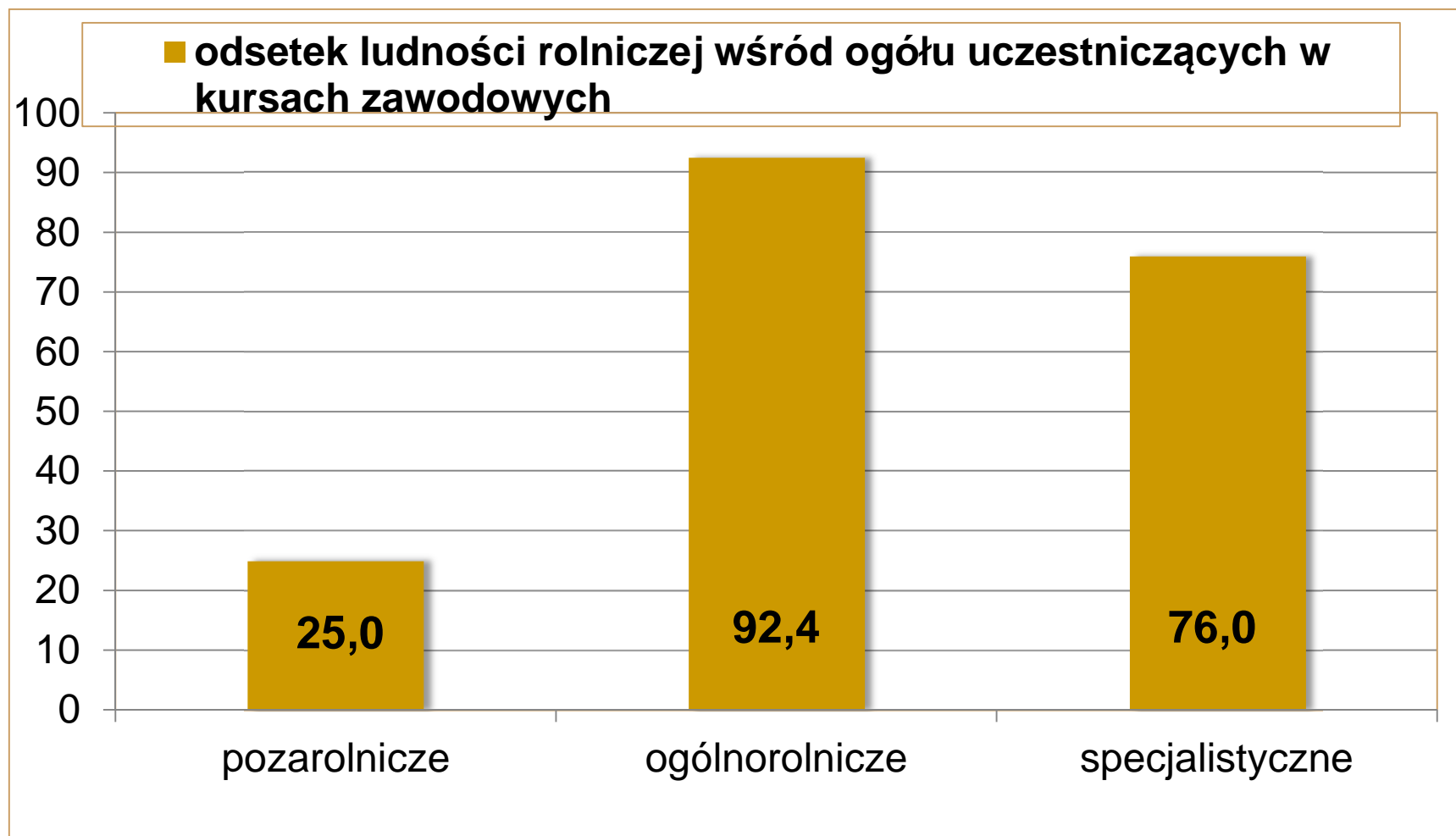

Aktywność edukacyjna dorosłych

	Odsetek osób korzystających z usług edukacyjnych świadczonych w trybie szkolnym i pozaszkolnym			
	20-24 lata	25-29 lat	30-39 lat	powyżej 39 lat
Miasta				
2000	61 - 46	17 - 9	5 - 2	0,5-1,3
2005	70 - 54	25 - 18	11 - 6	3,2 - 0,8
2013	79 - 53	20 - 17	9 - 5	2,1 - 1,5
Wieś				
2000	26,0	7,1	0,3	0,3
2005	50,8	8,9	1,8	0,9
2013	48,0	8,5	2,7	0,8

Źródło: Na podstawie Diagnozy Społecznej...

Kształcenie pozaszkolne mieszkańców ankietowanych wsi w latach 2005-2011

Źródło: Na podstawie Ankiety IERiGŻ-PIB

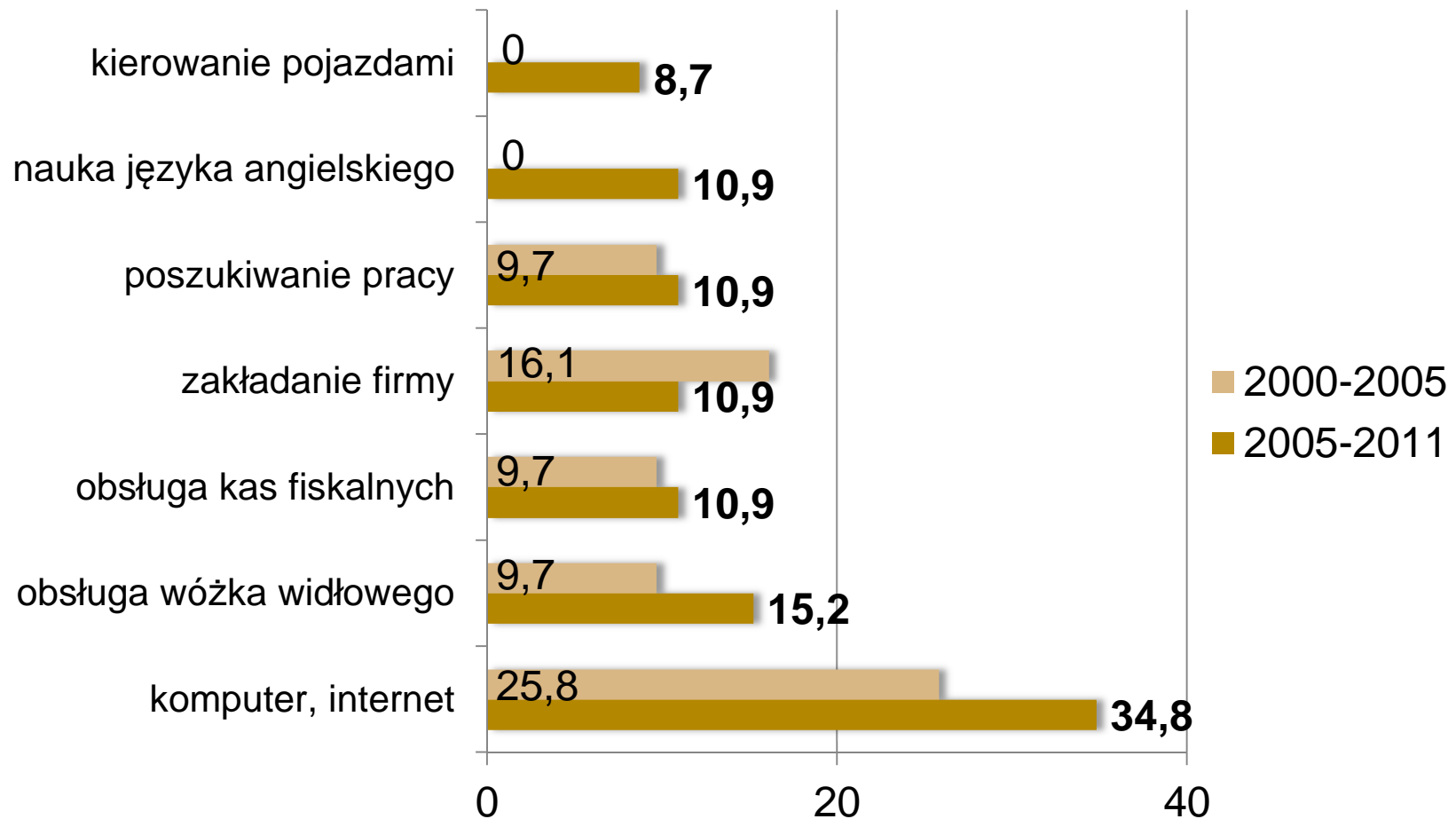
Odsetek ankietowanych wsi, w których odbyły się szkolenia skierowane do osób bezrobotnych według tematyki

ogółem 2005-2011

56,6%

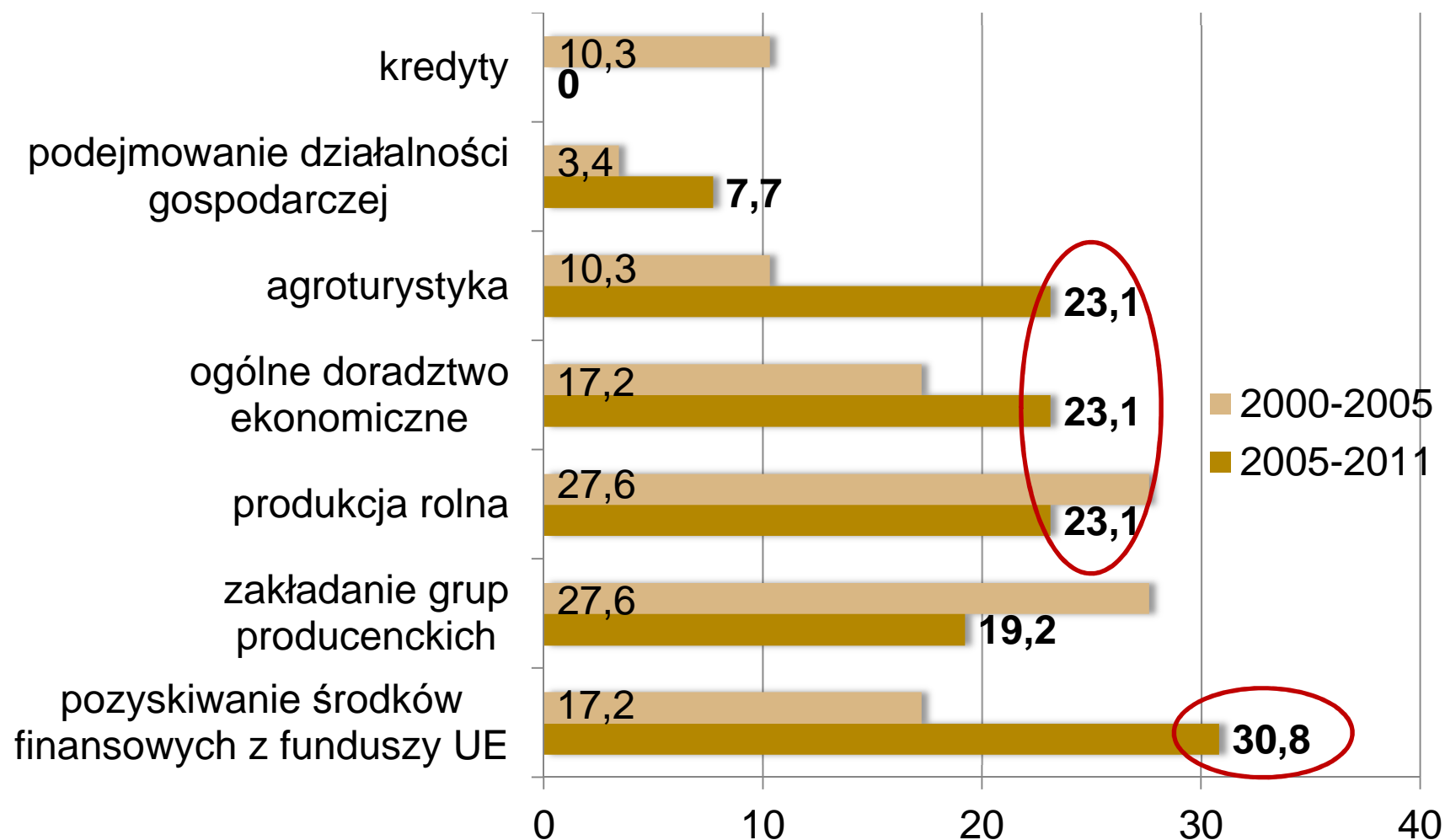
ogółem 2000-2005

40,8%

Źródło: Na podstawie Ankiety IERiGŻ-PIB

Odsetek ankietowanych wsi, w których zgłoszono zapotrzebowanie na usługi doradcze w danej dziedzinie

Źródło: Na podstawie Ankiety IERiGŻ-PIB

Aktywność edukacyjna - korzyści

Przekwalifikowanie

**Lepsza
pozycja na
rynku pracy**

**Większy
udział w życiu
społecznym**

**Nowe
zatrudnienie**

Podnoszenie kwalifikacji

**Wyższe
dochody**

**Utrzymanie
się w miejscu
pracy**

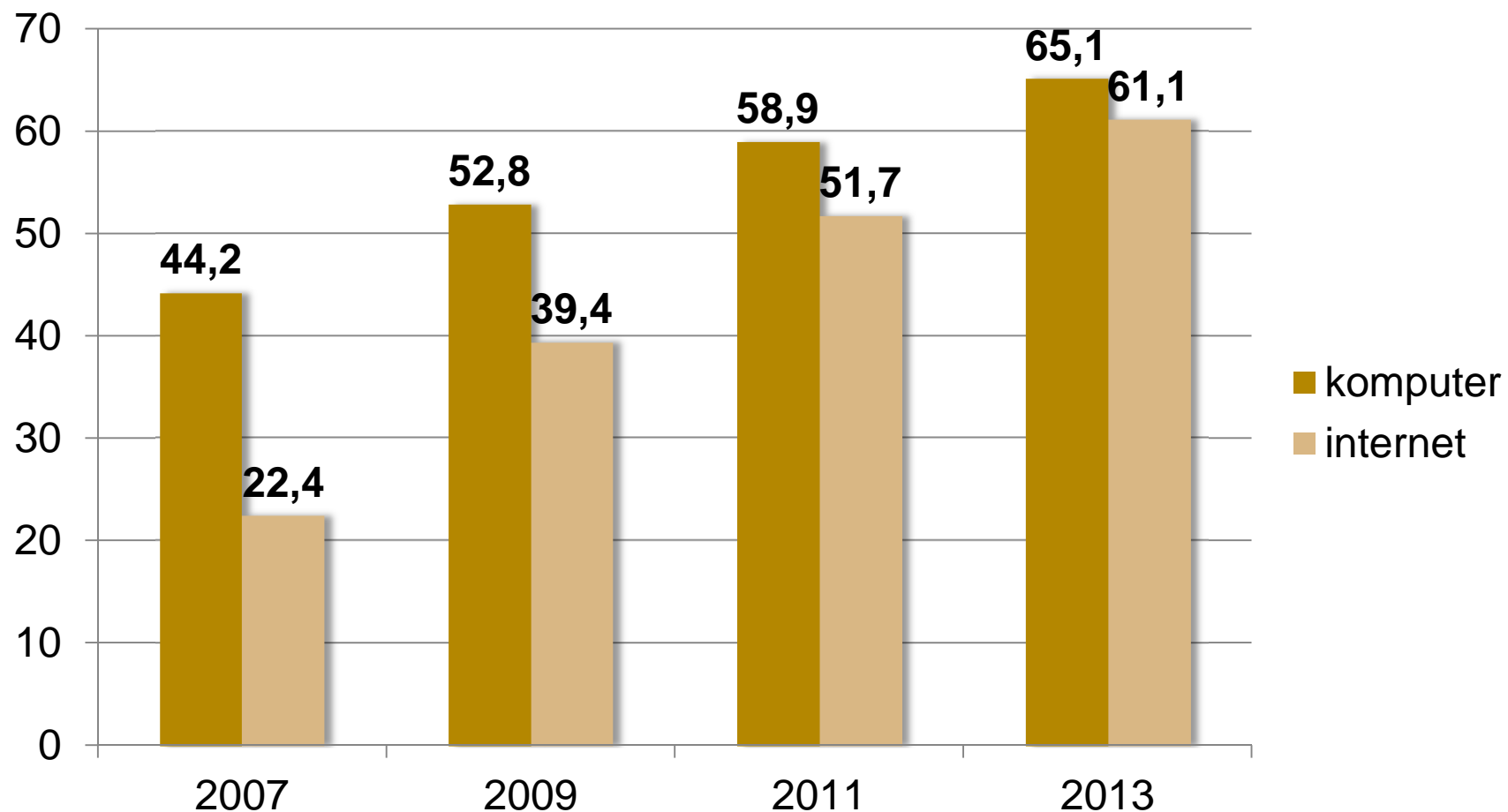
**Wyższy
standard
życia**

Odsetek osób znających języki obce (czynnie i biernie)

Lata	Odsetek osób znających (czynnie i biernie) języki:			
	angielski	niemiecki	francuski	rosyjski
Miasta				
2005	43 - 27	23 - 19	7 - 3	35 - 28
2007	49 - 30	25 - 25	8 - 3	36 - 31
Wieś				
2005	21,6	16,2	3,2	22,7
2007	24,4	17,2	2,1	24,6
Rolnicy				
2005	6,1	10,2	3,8	33,8
2007	8,4	13,4	2,0	41,8

Źródło: Na podstawie *Diagnozy Społecznej...*

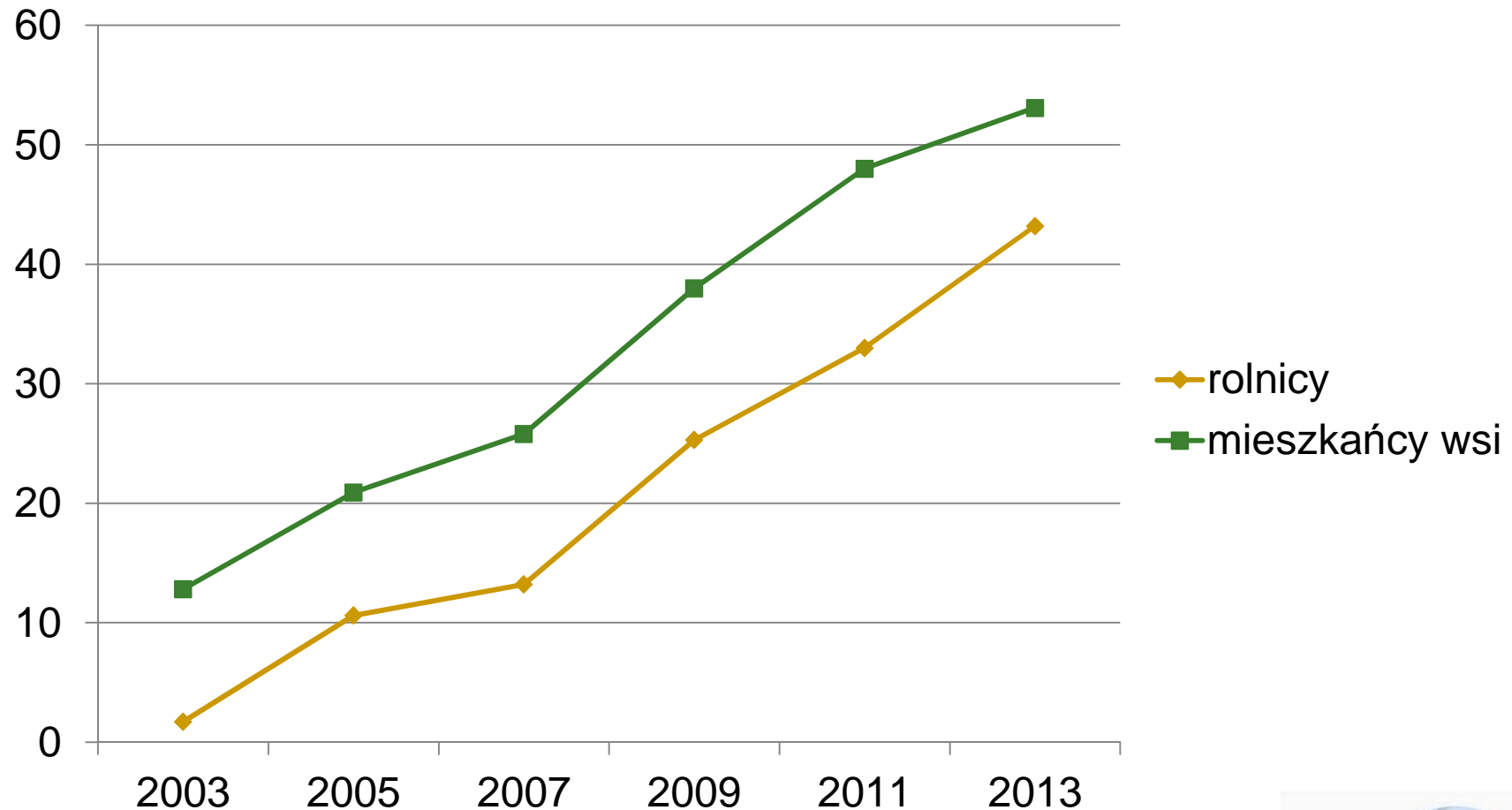
Odsetek gospodarstw domowych na wsi posiadających komputer i dostęp do Internetu

Źródło: Na podstawie *Diagnozy Społecznej...*

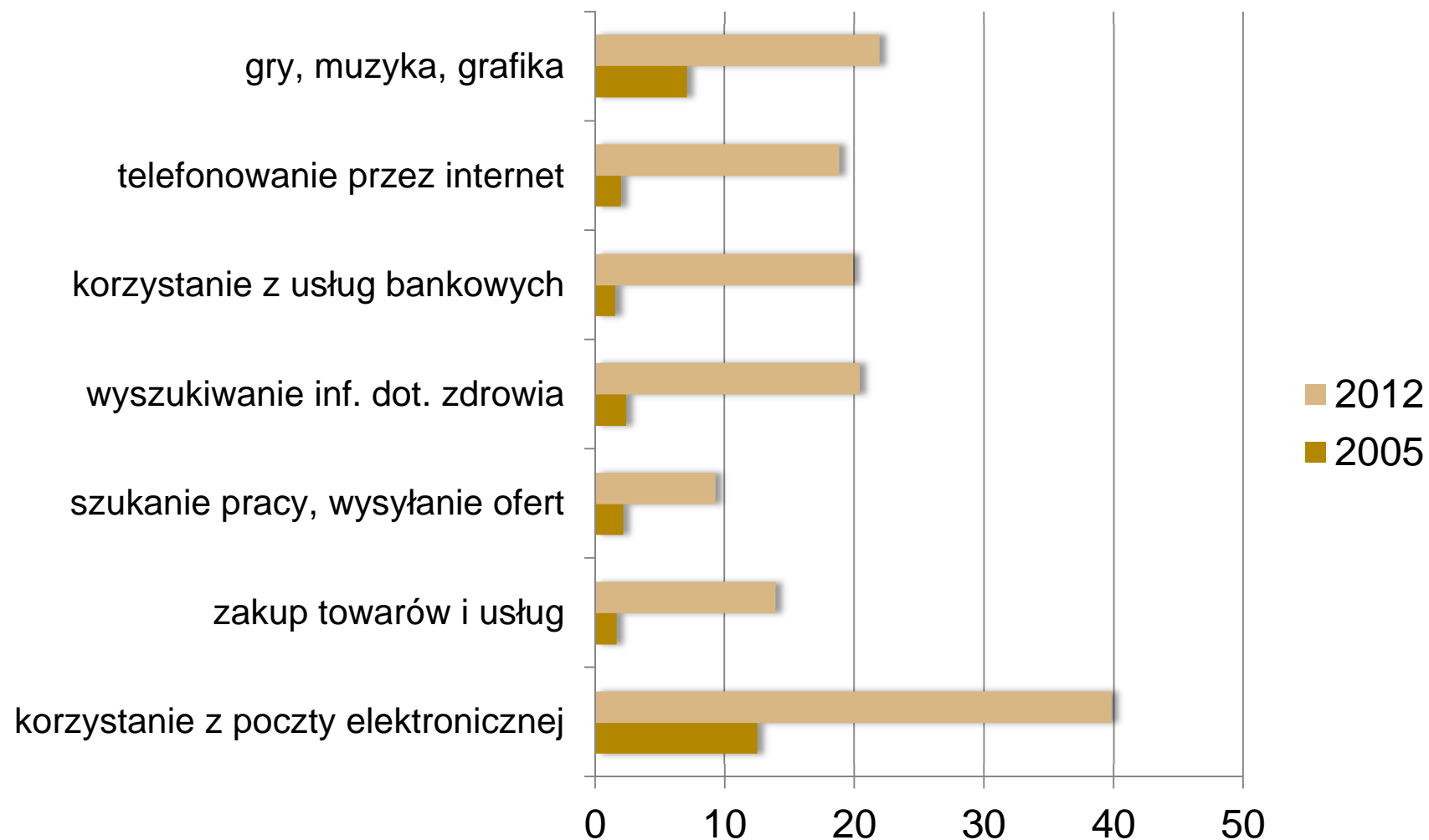
Odsetek rolników korzystających z Internetu w latach 2003-2013

Źródło: Opracowanie na podstawie *Diagnozy Społecznej...*

Odsetek osób w wieku 16-74 lata korzystających z Internetu na wsi według celu korzystania w 2005 i 2012 roku

Źródło: Na podstawie danych GUS

Podsumowanie

- **Znaczący wzrost poziomu wykształcenia oraz aktywności edukacyjnej mieszkańców wsi**
 - **Nadal różnice w poziomie wykształcenia między miastem i wsią jednak dynamika zmian jest większa na obszarach wiejskich niż w miastach**
-

Podsumowanie

- **Edukacja dorosłych jest czynnikiem, który marginalizuje ludność wiejską na rynku pracy**
 - **Konieczność podwyższania kwalifikacji osób w wieku 30 lat i starszych i istnieje potrzeba uaktywnienia w zakresie organizacji kursów specjalistycznych gdyż potrzeby w tym zakresie nie są w pełni zaspokojone**
 - **Pozytywne zmiany odnośnie kompetencji cywilizacyjnych**
-

Poprawa poziomu wykształcenia oraz aktywność edukacyjna ludności na obszarach wiejskich ma wymiar nie tylko cywilizacyjny ale także ekonomiczny:

- bezpośredni wpływ na intensywność produkcji
 - otwartość na wdrażanie innowacji
 - efektywność gospodarowania
-